

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความรู้ด้านจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานการวิจัย

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความรู้ด้านจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กัน

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสอบถามกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบสอบถาม เคอะ คีไฟนิง อิชชูล์ เทสต์ ของ เจมส์อาร์ เรสท์ ที่พัฒนามาจากแบบวัดจริยธรรมของโคลเบิร์ต ลักษณะของแบบสอบถามเป็นเนื้อเรื่องที่มีความขัดแย้งทางความรู้จริยธรรม จำนวน 10 เรื่อง โดยมีเนื้อหาดังนี้

1. ความมีเหตุผลและมีความออกนอกถลัน
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัย ในตนเองและปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เสร็จเรียบร้อยทันกำหนดเวลา
3. มีความเมตตาากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้อภัยและเสียสละ
4. มีความซื่อสัตย์ ห่วงใยในสิ่งที่คนมีอยู่ เคารพในสิทธิและความเป็นเจ้าของของผู้อื่น

2. แบบทดสอบความรู้ด้านจริยศึกษาเป็นแบบสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยยึดเนื้อหาเกี่ยวกับหลักจริยธรรมในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีเนื้อหาจริยธรรมเช่นเดียวกับแบบสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบนี้มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง .86 และมีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ คือ มีค่าความยากระหว่าง .20- .80 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20-.53

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 480 คน เป็นชาย 212 คน หญิง 268 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และความรู้ด้านจริยศึกษา
2. คำนวณค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความรู้ด้านจริยศึกษาโดยทดสอบ ค่าไคสแควร์
3. คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ด้านจริยศึกษา
4. เปรียบเทียบความรู้ด้านจริยศึกษาระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยการทดสอบค่า t

ผลการวิจัย

1. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านจริยศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้
2. นักเรียนมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 5 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.42 และมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 2 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.87

3. นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 5 มีความรู้ด้านจริยศึกษาแตกต่างจากนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 6 มีความรู้ด้านจริยศึกษาแตกต่างจากนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

5. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความรู้ด้านจริยศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความรู้ด้านจริยศึกษาที่กล่าวไว้ในการสรุปผลการวิจัยเป็นที่น่าสังเกตดังนี้

1. ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านจริยศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีความรู้ด้านจริยศึกษาสูง ส่วนมากจะมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 34.17 ส่วนนักเรียนที่มีความรู้ด้านจริยศึกษาคำนั้น ส่วนมากจะมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 20.42 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม การที่นักเรียนสามารถให้เหตุผลในชั้นสูง ย่อมต้องมีความรู้ด้านจริยศึกษาและประสบการณ์เกี่ยวกับคุณธรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ที่จะนำมาเป็นแนวทางในการเลือกและตัดสินใจ ซึ่งตรงกับที่เพียเจท์ และโคลเบิร์ต (อ้างถึงใน ควง เกื้อน พันธุมนาวิ 2520 : 105) เชื่อว่าจริยธรรมของเด็กจะเจริญขึ้นตามความสามารถทางด้านความรู้ ความคิดและสติปัญญา เพียเจท์ พบว่าเด็กจะมีพัฒนาการทาง สติปัญญา ได้ถึงขั้นสูงสุด (formal operation) เมื่ออายุเริ่ม 11 ปีขึ้นไป นั่นคือ ถ้าบุคคลปกติมีความเจริญทางสติปัญญาถึงขั้นสูงสุดไม่ได้ ผู้นั้นจะมีจริยธรรมถึงขั้นสูงสุดไม่ได้เช่นกัน และไซฟริง (Siefiring 1981 : 1560-1561- A) วิจัยพบว่าสติปัญญาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ทั้งนี้เพราะเด็กกลุ่มสติปัญญาสูงกว่ามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงกว่าเด็กกลุ่มที่มีสติปัญญาต่ำกว่า

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าสคิปัญญาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม นอกเหนือจากองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ความพร้อม วุฒิภาวะ และความพยายาม เป็นต้น ถึงผลการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมหลายเรื่องที่แสดงว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ามีจริยธรรมดีกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า เช่น ผลการวิจัยของ อรพินท์ นาคประสิทธิ์ (2517 : 40) เมธี โพธิ์พัฒน์ (2523 : 79) อุบลรัตน์ โทธิโกสุม (2523 : 49) และนันทิยา ยิ่งเจริญ (2527 : 99)

2. ไม่มีนักเรียนคนใดมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 1 ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (อ้างถึงใน ชัยพร วิชชาวุธ และ ชีระพร อูรรณโน 2525 : 28) ที่กล่าวว่า เด็กอายุระหว่าง 12-14 ปี โดยส่วนใหญ่จะมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 3 และ 4 และสามารถพัฒนาให้ไปสู่ชั้นที่เหนือกว่าที่เคยใช้อยู่ 1 ถึง 2 ชั้นถ้าได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นเด็กที่มีอายุอยู่ในระหว่าง 12-14 ปี และได้ผ่านการเรียนวิชาจริยศึกษาตามแนวหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 มาเป็นเวลาประมาณ 6 ปี และจากผลการวิจัยเป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 6 มีจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 5.00 ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงกับค่ากล่าวของโคลเบอร์ก (Kohlberg 1970 : 173) ที่กล่าวว่า การให้เหตุผลในชั้นที่ 6 จะมีอยู่ส่วนน้อยในบุคคล ซึ่งจะมีอยู่ในบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

3. จากการที่นักเรียนส่วนมากมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 5 โดยคิดเป็นร้อยละ 50.42 ซึ่งตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก เด็กอายุระหว่าง 12-14 ปี จะมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 3-4 แต่ผลจากการวิจัยของเรสคักและคณะ (อ้างถึงใน กวง เกื่อน พันธมนาวิน 2524 : 42) ก็พบว่า การใช้แบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมชนิดที่เป็นตัวเลือกให้ชั้กอบนี้ อาจทำให้ผู้ตอบเลือกการให้เหตุผลในชั้นที่สูงกว่าความเป็นจริง ไปได้ประมาณหนึ่งหรือสองชั้นในทฤษฎีของโคลเบอร์ก

4. ผลจากการทดสอบความรู้ด้านจริยศึกษานักเรียนหญิงมีความรู้ด้านจริยศึกษาสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ กวงเคื่อน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทร์ (2520 : 72) พบว่านักเรียนอายุ 13-15 ปี เพศหญิงมีระดับจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย นอกจากนี้การวิจัยของ อาลัย จันทร์พาศิษฐ์ (2524 : บทคัดย่อ) และชัยฤทธิ์ พรหมมา (2524 : 177-178) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพศหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย

5. นักเรียนมีความพอใจในการทำแบบสอบถามให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากเนื่องจากลักษณะของแบบสอบถามเป็นสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรมที่ไม่ยากเกินกว่านักเรียนจะสามารถตัดสินใจและให้เหตุผลได้อีกประการหนึ่งนักเรียนก็มีโอกาสพบในสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของโคลเบอร์ก (Kohlberg 1970 : 153) ที่ให้ความสำคัญกับการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งจะช่วยให้พัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็กให้พัฒนาขึ้นหรือจำกัดอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่ง ไม่อาจพัฒนาต่อไปจนถึงขั้นสูงสุดได้

ก่อนเริ่มทำแบบสอบถามให้เหตุผลเชิงจริยธรรมผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับนักเรียนในการเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุดโดยไม่คำนึงถึงคะแนนเพราะการสอบนี้ไม่มีคะแนนและคำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านการศึกษาของนักเรียนให้เหมาะสม ฉะนั้นผลจากการทำแบบสอบถามให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงคาดว่าได้รับคำตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด หลังจากให้นักเรียนทำแบบสอบถามให้เหตุผลเชิงจริยธรรมผู้วิจัยได้ให้นักเรียนพัก 15 นาที และได้สนทนาเกี่ยวกับจริยธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยใช้เพลงและเกมในการสอนสอดแทรกจริยธรรมให้นักเรียนด้วย ซึ่งนักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการสอนจริยศึกษาแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษานั้น ครูผู้สอนควรมีเทคนิคต่าง ๆ ในการสอนสอดแทรกจริยธรรมแก่นักเรียน ดังที่ไรไฟ (Raifai 1972: 1-2) กล่าวว่าครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในองค์การโรงเรียน คุณภาพของการดำเนินงานในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูในโรงเรียนนั้นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้อง

1.1 ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีการพัฒนาความรู้ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนโดยให้แรงเสริมที่เหมาะสมกับความต้องการหรือเหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ เช่น

นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 2 ให้แรงเสริมที่เป็นสิ่งของ รางวัล คำชมเชย หรือสิ่งแลกเปลี่ยน

นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 ให้แรงเสริมโดยแสดงอาการยอมรับ ถ้าให้รางวัลจะคงให้ในหมู่คน เช่น ในห้องเรียน

นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 ครูเพียงให้ข้อกระจ่างในเรื่องกฎ ระเบียบ หน้าที่ หรืออาจจะใช้การอภิปรายกลุ่มถึงหน้าที่ กฎระเบียบ ก็เป็นการเพียงพอแล้ว เพราะนักเรียนในขั้นนี้จะทำความเข้าใจกฎระเบียบและหน้าที่ของตนอยู่แล้ว

ส่วนนักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 นั้น นักเรียนจะมีเหตุผลของตนเองอย่างกว้างขวางและทำความเข้าใจคุณค่า ครูเพียงชี้แนะว่าสิ่งใดจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเท่านั้นก็เป็นการพอเพียงแล้ว

แรงเสริมที่จะให้นักเรียนนั้นจะต้องตรงกับความต้องการของนักเรียนตามขั้นของเขา และการให้แรงเสริมในช่วงแรก ๆ จะคงชัดเจนและทันทีที่นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ต่อจากนั้นจึงค่อย ๆ ลดทอนเสริมแรงออก ในการพัฒนาทางจริยธรรมของนักเรียนนั้น ทั่วครูจะคงกระตุ้นให้นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นทั้ง ในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน

1.2 หลักสูตรของสถาบันการศึกษาฯ ซึ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษา ควรปรับปรุงหลักสูตรในระดับต่างๆ ให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ นักศึกษาที่จบไปสามารถนำความรู้ที่เรียนมา โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาชีพศึกษา ไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ไม่ต้องให้ทางราชการต้องจัดการอบรมครูในการสอนจริยศึกษาให้โดยล ซึ่งทำได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากการขาดทั้งการเงิน เวลา อุปกรณ์ บุคลากร ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำการวิจัยต่อไป

- 2.1 การศึกษาในเรื่องนี้ควรจะทำการศึกษาทดสอบนักเรียนในภาคปลายปีการศึกษา เนื่องจากนักเรียนจะได้ผ่านการเรียนเนื้อหาจริยธรรมตามหลักสูตร
- 2.2 แบบสอบถามที่ให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ควรใช้คุณสมบัติของกรรมาชิกให้ครบ 30 ข้อ โดยใช้เวลาในการวิจัยมากขึ้น
- 2.3 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ผลที่ได้รับจะไม่สามารถครอบคลุมไปสู่ นักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และควรใช้เนื้อหาคุณธรรมให้เหมาะสมในแต่ละระดับชั้น เพื่อศึกษาพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับอายุ และควรใช้ตัวอย่าง ประชากรทุกเขตการศึกษาในประเทศไทย
- 2.4 ควรศึกษาในเรื่องเดียวกันกับนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของโรงเรียนในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร
- 2.5 ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย